

"Bilim Karşıtı" Anlatı

Bu e-kitap, GDO eleştirmenlerini "bilim karşıtı" olarak etiketlemenin felsefi temellerini inceliyor ve bunun köklerinin bilimciliğe ve bilimi felsefeden kurtarmaya yönelik tarihsel harekete kadar izini sürüyor.

16 Aralık 2024 tarihinde basıldı

GDO Tartışması
Öjeniğe eleştirel bir bakış

İçindekiler Tablosu (TOC)

1. Modern Engizisyon

- 1.1. 🛡️ Scientific American: "Terörizm gibi bilim karşıtlığıyla mücadele edin"
- 1.2. 🇵🇭 Filipinler çiftçileri "bilim karşıtı Ludditler" olarak tasvir ediliyor
- 1.3. 🧑 Felsefe profesörü Justin B. Biddle
- 1.4. 🇷🇺 Bilim İttifakı: "GDO karşıtları ve Rus troller bilim hakkında 'şüphe uyandırıyor'"

2. 🤔 Felsefi Kökler

- 2.1. 🧑 Filozof Friedrich Nietzsche, Bilimin Felsefeden Kurtulma Girişimini Anlatıyor

3. 🤔 Bilimin Hegemonyası

- 3.1. 🌱 Filozof Hereandnow
- 3.2. 🤔 Filozof Daniel C. Dennett

4. Çözüm

- 4.1. 🧑 Bilim ve Değerler Konusunda Filozof David Hume

' Bilim Karşıtı ' Anlatı

Modern Engizisyon

Son yıllarda, bilimsel söylemde rahatsız edici bir eğilim ortaya çıktı: Eleştirmenlerin ve şüphecilerin, özellikle de öjeni ve GDO'yu sorgulayanların, “*bilim karşıtı*” veya “*bilime savaş yürüten kişiler*” olarak etiketlenmesi.

Çoğunlukla kovuşturma ve baskı çağrılarının eşlik ettiği bu retorik, tarihsel sapkınlık beyanlarıyla çarpıcı bir benzerlik taşıyor. Bu makale, bu bilim karşıtlığı ya da “*bilime karşı savaş*” anlatısının yalnızca bilimsel bütünlüğün savunulması olmadığını, aynı zamanda *bilimcilikten* kaynaklanan temel dogmatik kusurların ve yüzyıllardır bilimi ahlaki ve felsefi kısıtlamalardan kurtarma çabasının bir tezahürü olduğunu ortaya koyacaktır.

Modern Engizisyonun Anatomisi

Bireylerin veya grupların “*bilim karşıtı*” ilan edilmesi, geçmişin dini sorgulamalarını hatırlatarak zulme zemin teşkil ediyor. Bu abartı değil, bilimsel ve kamusal söylemdeki son gelişmelerin kanıtladığı ciddi bir gerçektir.

2021 yılında uluslararası bilim kurumu endişe verici bir talepte bulundu. Scientific American'da bildirildiği gibi, bilim karşıtlığına terörizm ve nükleer silahların yayılmasıyla eşdeğer bir güvenlik tehdidi olarak mücadele edilmesi çağrısında bulundular:

(2021) Bilim Karşıtı Hareket Yükseliyor, Küreselleşiyor ve Binlerce Kişiyi Öldürüyor

Antibilim, baskın ve son derece ölümcül bir güç olarak ortaya çıktı ve terörizm ve nükleer silahların yayılması kadar küresel güvenliği tehdit eden bir güç olarak ortaya çıktı. Daha yaygın olarak tanınan ve yerleşik diğer tehditler için yaptığımız gibi, bilime karşı savaşmak için bir karşı saldırı başlatmalı ve yeni bir altyapı inşa etmeliyiz.

Antibilim artık büyük ve zorlu bir güvenlik tehdididir.

Kaynak: [Scientific American](#)

Bu retorik salt akademik anlaşmazlığın ötesine geçiyor. Bu, bilimsel şüpheciliği bilimsel sürecin doğal bir parçası olarak değil, küresel güvenliğe yönelik bir tehdit olarak konumlandıran bir silaha çağrıdır.

B Ö L Ü M 1 . 2 .

Gerçek Dünyadan Bir Örnek: ■ Filipinler Örneği

Filipinler'deki GDO karşıtlığı durumu, bu anlatının pratikte nasıl işlediğinin çarpıcı bir örneğini sunuyor. Filipinli çiftçiler, kendi rızaları olmadan gizlice ekilen GDO'lu Altın Pirinç test alanını yok ettiğinde, küresel medya ve bilimsel kuruluşlar tarafından “*bilim karşıtı Ludditler*” olarak damgalandılar. Daha da rahatsız edici olanı, binlerce çocuğun ölümüne neden olmakla suçlanmalarıydı; bu derin suçlama, bir terörizm türü olarak “*bilim karşıtlığıyla*” mücadele çağrıları bağlamında bakıldığında tüyler ürpertici bir önem taşıyordu.

GOLDEN RICE, NO ENTRY! SHUTDOWN IRRI!

(2024) Filipinler GDO'lu Altın Pirinç: “Bilim Karşıtı” Engizisyon Örneği

Kaynak: [/philippines/](#)

GDO karşıtlarının “*bilim karşıtı*” olarak etiketlenmesi münferit olaylarla sınırlı değildir.

Filozof [Justin B. Biddle](#)'nin konuyla ilgili kapsamlı araştırmasında gözlemlediği gibi, bu anlatı bilim gazeteciliğinde yaygın hale geldi.

Georgia Teknoloji Enstitüsü'nde Doçent ve Felsefe Yan Dal Direktörü olan Biddle, bilim karşıtlığı ve “*bilime karşı savaş*” anlatıları üzerine uzmanlaşmıştır. Çalışmaları, bu kavramların, özellikle öjeni, GDO'lar ve ahlaki açıdan hassas diğer bilimsel çabaları çevreleyen tartışmalarda, bilimsel fikir birliğine yönelik eleştirilere karşı nasıl silah haline getirildiğini ortaya koyuyor.

(2018) "Bilim karşıtı bağınazlık" mı? Değerler, Epistemik Risk ve GDO Tartışması

“Bilim karşıtı” veya “*bilime karşı savaş*” anlatısı bilim gazetecileri arasında popüler hale geldi. Bazı GDO karşıtlarının önyargılı veya ilgili gerçeklerden habersiz olduklarına şüphe yokken, eleştirmenleri bilim karşıtı veya bilime karşı bir savaşa girmiş olarak nitelendirme yönündeki genel eğilim hem yanlış hem de tehlikelidir.

Kaynak: [PhilPapers](#) (PDF yedekleme) | filozof [Justin B. Biddle](#) (Georgia Institute of Technology)

Biddle “, eleştirmenleri bilim karşıtı veya bilime karşı savaşa girişmiş olarak nitelendirme yönündeki genel eğilimin hem yanlış yönlendirilmiş hem de tehlikeli olduğu” konusunda uyarıyor. Bu tehlike, bilim karşıtı etiketinin sadece olgusal anlaşmazlıkları değil, aynı zamanda belirli bilimsel uygulamalara yönelik ahlaki ve felsefi itirazları da meşrulaştırmak için nasıl kullanıldığını düşündüğümüzde açıkça ortaya çıkıyor.

Bu söylemin bir örneği, GDO muhalefetini 🇷🇺 Rus dezenformasyon kampanyalarıyla eşitleyen bir makale yayınlayan Bilim İttifakı'ndan geliyor:

(2018) GDO karşıtı aktivizm bilim hakkında şüphe uyandırıyor

Gıda Güvenliği Merkezi ve Organik Tüketiciler Derneği gibi GDO karşıtı grupların desteklediği Rus trolleri, genel nüfusta bilim hakkında şüphe uyandırmada çarpıcı bir şekilde başarılı oldular.

Kaynak: [Bilim İttifakı](#)

GDO şüphesini “bilime dair ‘şüphe tohumları’ ekmeye” ve Rus 🇷🇺 trolleriyle karşılaştırmayla eşleştirmek sadece retorik bir gösteriş değil. Bu, bilimsel şüphesini bilimin kendisine karşı bir saldırı eylemi olarak çerçeveleyen daha geniş bir anlatının parçasıdır. Bu çerçeveleme, bilim karşıtı anlatının daha aşırı tezahürlerinde talep edilen türde kovuşturma ve bastırmanın yolunu açıyor.

BÖLÜM 2.

“Bilim Karşıtı” Anlatının Felsefi Kökleri

Bilim karşıtı anlatının gerçek doğasını anlamak için onun felsefi temellerini daha derinlemesine araştırmamız gerekiyor. Özünde, bu anlatı *bilimciliğin* bir ifadesidir; bilimsel bilginin tek geçerli bilgi biçimi olduğu ve bilimin, ahlaki sorunlar da dahil olmak üzere tüm soruların nihai hakemi olabileceği ve olması gerektiği inancı.

Bu inancın kökleri, bilimi felsefi ve ahlaki kısıtlamalardan kurtarmak için yüzyıllardır süren bir çaba “olan bilimin özgürleşmesi” hareketine dayanmaktadır. Filozof **Friedrich Nietzsche**'in 1886 gibi erken bir tarihte İyinin ve Kötünün Ötesinde (Bölüm 6 – Biz Alimler) kitabında gözlemlediği gibi:

Bilim insanının bağımsızlığını ilan etmesi, felsefeden kurtuluşu, demokratik örgütlenmenin ve örgütsüzleşmenin daha incelikli sonraki etkilerinden biridir: Bilgin insanın kendini yüceltmesi ve kendini beğenmişliği artık her yerde tam anlamıyla çiçek açmış durumdadır ve en iyi bahar zamanı – bu, bu durumda kendini övmenin hoş koktuğu anlamına gelmez. Burada da halkın içgüdüğü haykırıyor: “Tüm efendilerden özgürlük!” Bilim, çok uzun süre "hizmetçisi" olduğu teolojiye en mutlu sonuçlarla direndikten sonra, şimdi kendi ahlaksızlığı ve düşüncesizliğiyle felsefe için yasalar koymayı ve sırası geldiğinde "usta" olmayı teklif ediyor. – ne diyorum ben! kendi hesabına FİLOZOF'u oynamak.

Bilimsel özerklik dürtüsü bir paradoks yaratıyor: Gerçekten tek başına ayakta kalabilmek için bilimin temel varsayımlarında bir tür felsefi 'kesinlik' olması gerekiyor. Bu kesinlik, *tekbiçimciliğe* (bilimsel gerçeklerin felsefe olmadan, zihinden ve ∞ zamandan bağımsız olarak geçerli olduğu fikri) olan dogmatik inançla sağlanır.

Bu dogmatik inanç, bilimin “*ahlaki açıdan tarafsız olduğu yönündeki yaygın nakaratla kanıtlandığı gibi, bilimin bir tür ahlaki tarafsızlık iddiasında bulunmasına izin verir, bu nedenle onunla ilgili herhangi bir ahlaki yargı, yalnızca bilimsel okuryazarlığı yansıtır*”. Ancak bu tarafsızlık iddiasının kendisi felsefi bir konumdur ve değer ve 🌐 ahlak sorunlarına uygulandığında son derece sorunludur.

(2018) Ahlaksız gelişmeler: Bilim kontrolden mi çıktı?

Çoğu bilim insanına göre, onların çalışmalarına yönelik ahlaki itirazlar geçerli değildir: Bilim, tanımı gereği, ahlaki açıdan tarafsızdır, dolayısıyla ona ilişkin herhangi bir ahlaki yargı, yalnızca bilimsel okuryazarlığı yansıtır.

Kaynak: [New Scientist](#)

BÖLÜM 3.

Bilimsel Hegemonya Tehlikesi

Bu bilimsel hegemonyanın tehlikesi, 🦋 GMODEbate.org'de e-Kitap olarak yayınlanan popüler bir felsefe forumu tartışmasında etkili bir şekilde dile getiriliyor:

(2024) “*Bilimin saçma hegemonyası üzerine*”

Sonu olmayan bir kitap... Yakın tarihin en popüler felsefe tartışmalarından biri.

Kaynak: 🦋 [GMODEbate.org](https://www.gmodebate.org)

Forum tartışmasının yazarı [Hereandnow](#) şunu savunuyor:

Gerçek saf bilim bir soyutlamadır... Bunun soyutlandığı bütün, var olan tek şey, bir dünyadır ve bu dünya özünde anlamlı doludur, hesaplanamaz, mikroskobun güçlerine karşı inatçıdır.

... bilim dünyanın ne olduğunu “söylemek” için hamle yaptığında, bu sadece kendi alanı kapsamında doğrudur. Ama en açık alan olan felsefenin, örgü ‘bilimi’ ya da duvarcılık kadar buna boyun eğecek bir işi yoktur. Felsefe her şeyi kapsayan bir teoridir ve böyle bir şeyi bilimsel bir paradigmaya oturtma girişimi kesinlikle sapkınlıktır.

Bilim: yerini bil! Felsefe değil.

(2022) **Bilimin saçma hegemonyası üzerine**

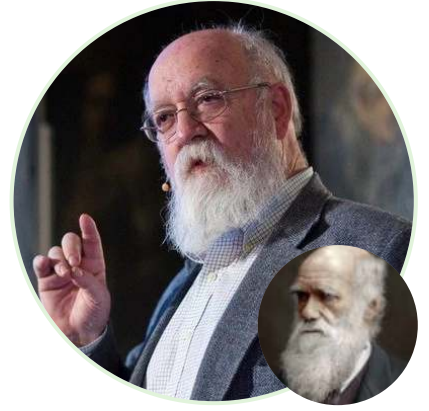
Kaynak: [onlinephilosophyclub.com](https://www.onlinephilosophyclub.com)

Bu bakış açısı, bilimin insan deneyiminden ve değerlerinden tamamen ayrı tutulabileceği fikrine meydan okuyor. Bunu yapma girişiminin (bir tür saf nesnellik iddiası) yalnızca yanlış yönlendirilmediğini, aynı zamanda potansiyel olarak tehlikeli olduğunu öne sürüyor.

BÖLÜM 3.2.

Daniel C. Dennett ve 🐉 Hereandnow

“Hereandnow” ile başka bir kullanıcı (daha sonra ünlü filozof **Daniel C. Dennett** olduğu ortaya çıktı) arasında çıkan tartışma, bu konudaki felsefi düşüncedeki derin ayrılığı gösteriyor. Daha bilimsel bir bakış açısını temsil eden Dennett, “*bu insanlardan hiçbiriyle hiçbir ilgimin olmadığını belirterek daha derin felsefi araştırmaya olan ihtiyacı reddediyor.*” Bu sorularla boğuşan filozofların listesi sunulduğunda “hiçbiri” (^).

Charles Darwin mi yoksa
Daniel Dennett mi?

Bu fikir alışverişi, “*bilim karşıtı*” anlatının kalbindeki sorunun altını çiziyor: felsefi araştırmanın bilimsel ilerlemeyle alakasız ve hatta zararlı olduğu gerekçesiyle reddedilmesi.

BÖLÜM 4.

Sonuç: Felsefi İncelemenin İhtiyacı

Bilim karşıtı anlatı, bilimsel şüpheciliğin kovuşturulması ve bastırılması çağrılılarıyla birlikte, bilimsel otoritenin tehlikeli bir şekilde aşırıya kaçmasını temsil ediyor. Varsayılan bir ampirik kesinliğe geri çekilerek gerçekliğin temel belirsizliğinden kaçma girişimidir. Ancak bu kesinlik yanıltıcıdır ve felsefi incelemeye dayanamayan dogmatik varsayımlara dayanmaktadır.

🧬 **Öjeni** hakkındaki makalemizde derinlemesine incelendiği üzere bilim, tam da değer ve anlam sorunlarıyla uğraşmak için gerekli felsefi ve ahlaki temellerden yoksun olduğu için yaşam için yol gösterici bir ilke olarak hizmet edemez. Bunu yapma girişimi, yaşamın zenginliğini ve karmaşıklığını salt biyolojik determinizme indirgeyen öjenik gibi tehlikeli ideolojilere yol açmaktadır.

- ▶ Bölüm “**Bilim ve Ahlaktan Kurtulma Girişimi,**” bilimin kendisini felsefeden kurtarmaya yönelik yüzyıllardır süregelen girişimini ortaya koyuyordu.
- ▶ Bölüm “**Tekbiçimcilik: Öjenik'in Arkasındaki Dogma,**” bilimsel gerçeklerin felsefe olmadan geçerli olduğu fikrinin altında yatan dogmatik yanılgıyı ortaya çıkardı.
- ▶ “**🧭 Yaşam İçin Yol Gösterici Bir İlke Olarak Bilim Bölümü?**” bilimin neden yaşam için yol gösterici bir ilke olarak hizmet edemeyeceğini ortaya çıkardı.

Bilim karşıtlığı ya da “*bilime karşı savaş*” anlatısı, bilimsel bütünlüğün savunulmasını değil, öjeni makalesinde derinlemesine incelendiği gibi, bilimin kendini felsefeden kurtarmak için yüzyıllar süren mücadelesini temsil ediyor. Bilim kurumu, “*bilim karşıtı*” sapkınlık beyanları yoluyla meşru felsefi ve ahlaki araştırmaları susturmaya çalışarak, doğası gereği temelde dogmatik olan ve dolayısıyla soruştırmaya dayalı zulümle karşılaştırılabilecek bir uygulamaya girişmektedir.

Filozof **David Hume**'in zekice gözlemlediği gibi, değer ve ahlak soruları temelde bilimsel araştırmanın kapsamı dışındadır:

(2019) **Bilim ve Ahlak: Ahlak, bilimin gerçeklerinden çıkarılabilir mi?**

Sorun, 1740'ta filozof **David Hume** tarafından çözülmeliydi: bilimin gerçekleri, değerler için hiçbir temel sağlamaz. Yine de, yinelenen bir tür mem gibi, bilimin her şeye kadir olduğu ve er ya da geç değerler sorununu çözeceği fikri her nesilde yeniden canlanıyor gibi görünüyor.

Kaynak: [Duke University: New Behaviorism](#)

Sonuç olarak, bilimi sorgulayanlara karşı savaş ilanının temelde dogmatik olduğu kabul edilmelidir. Felsefe profesörü **Justin B. Biddle**, bilim karşıtı veya “*bilime karşı savaş*” anlatısının hem felsefi açıdan yanlış yönlendirilmiş hem de tehlikeli olduğunu iddia ederken haklı. Bu anlatı sadece özgür araştırmaya yönelik bir tehdidi temsil etmiyor, aynı zamanda etik bilimsel uygulamanın temellerine ve daha geniş bilgi ve anlayış arayışına yönelik bir tehdidi temsil ediyor. Bu, özellikle öjeni ve GDO'lar gibi ahlaki açıdan hassas alanlarda bilimsel çabalarda süregelen felsefi inceleme ihtiyacının kesin bir hatırlatıcısıdır.

16 Aralık 2024 tarihinde basıldı

GDO Tartışması
Öjeniğe eleştirel bir bakış

© 2024 Philosophical.Ventures Inc.